

Pääekonomistin ajankohtaiskatsaus

Taloustorstai 14.5.2020

@MinnaPunakallio

Ajankohtaisia materiaaleja:

Julkisen talouden suunnitelma

Hyödynnä

Kuntaliiton nettisivuilla kalvopaketteja, lausuntoja ja kuvauksia näistä kahdesta asiakirjasta

[Linkki Kuntaliiton sivuille ennustetekstiin](#)

SISÄLLYSLUETTELO

1. Talouden haasteet ja talouspolitiikan linja	5
2. Julkisen talouden hoitoa ohjaavat tavoitteet ja säännöt	9
3. Taloudelliset lähtökohdat	12
3.1. Talouden näkymät	12
3.2. Julkisen talouden näkymät	13
3.3. Talouden rakennemuutos, väestön ikääntyminen ja julkisen talouden kestävyys	16
4. Valtion taloudelliset vastuut ja riskit	17
5. Valtiontalous	19
5.1. Valtiontalouden kehysääntö	19
5.2. Budjettitalouden menokehitys ja määrärahakehys	21
5.3. Budjettitalouden linjaukset 2021–2024	23
5.3.1. Hallinnonalakohtaiset linjaukset	25
5.3.2. Valtion yhteiset tietojärjestelmähankkeet ja hallinto	37
5.4. Budjettitalouden tulot	39
5.5. Valtion budjettitalouden tasapaino ja velka	42
5.6. Budjetin ulkopuolinen valtiontalous	43
5.7. Kestävä kehitys	46
6. Kuntatalous	48
6.1. Kuntataloutta koskevat linjaukset	48
6.2. Valtion kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet	50
6.3. Arvio kuntatalouden menoista, tuloista ja tasapainosta	52
7. Työeläkelaitokset ja muut sosiaaliturvarahastot	56
8. Toimenpiteiden yhteenveto julkisen talouden tasolla	58
8.1. Toimenpiteiden kokonaismittaluokka ja ajoitus	58
8.2. Julkisen talouden menoihin kohdistuvat toimet	62
8.3. Julkisen talouden tuloihin kohdistuvat toimet	63
9. Arvio julkisyhteisöjen tuloista ja menoista	64
LIITE 1 Laskennassa käytetyt ennusteet ja oletukset	68
LIITE 2 Valtiontalouden kehityksen hinta- ja kustannustasotarkistukset	70
LIITE 3 Julkisen talouden ennusteiden muutokset suhteessa edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan	73
LIITE 4 Taluskehityksen riskit ja vaikutus julkiseen talouteen	74
LIITE 5 Vertailu komission viimeisimpään ennusteeseen	76

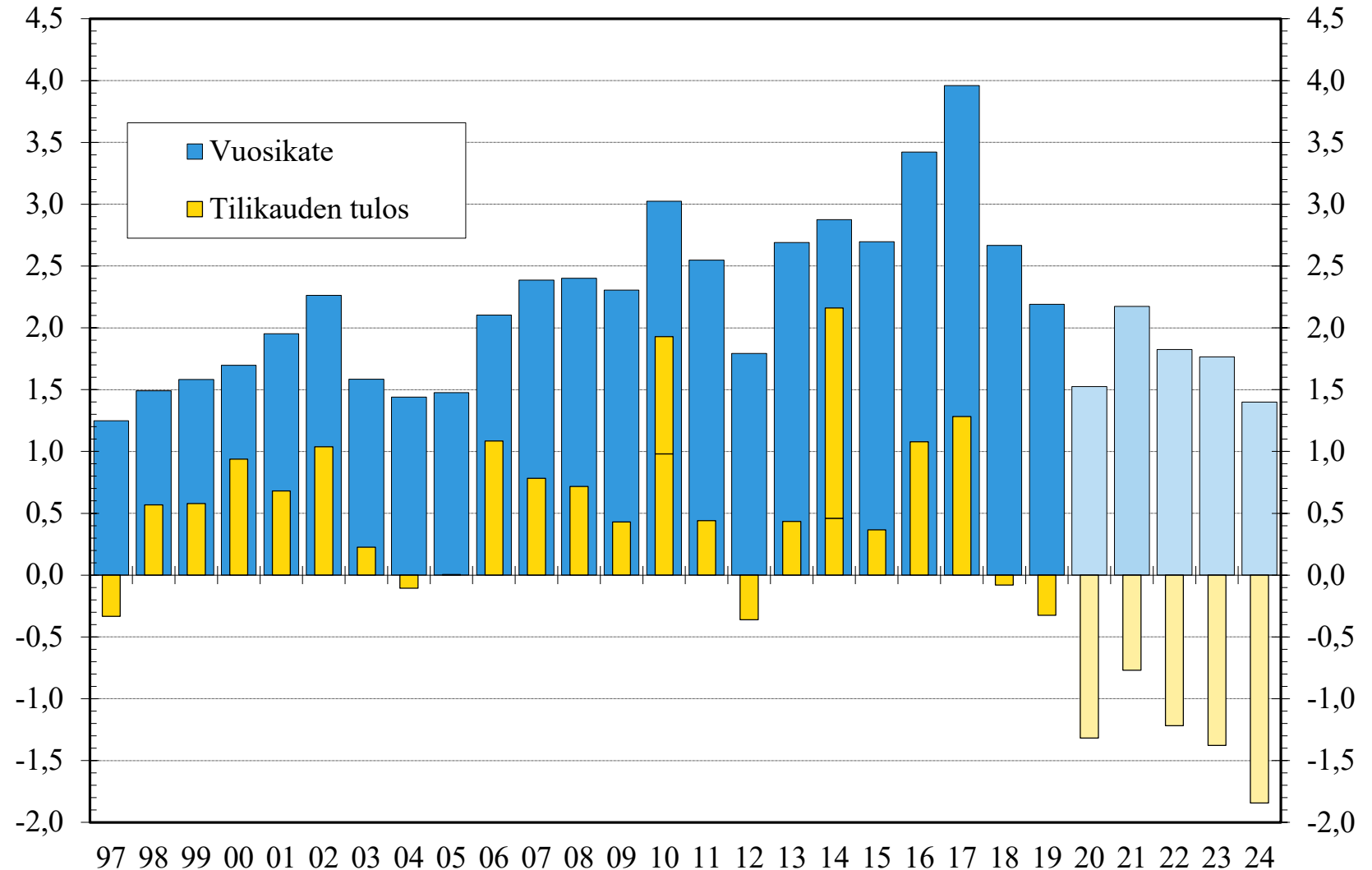
Kuntasektorin vuosikate ja tilikauden tulos

painelaskelman¹⁾ mukaan, mrd.€

Vuonna 2010 tilikauden tulos sisältää HSY:n perustamisesta johtuvaa pääkaupunkiseudun kuntien saamaa kirjanpidollista myyntivoittoa noin 0,95 mrd. euroa.

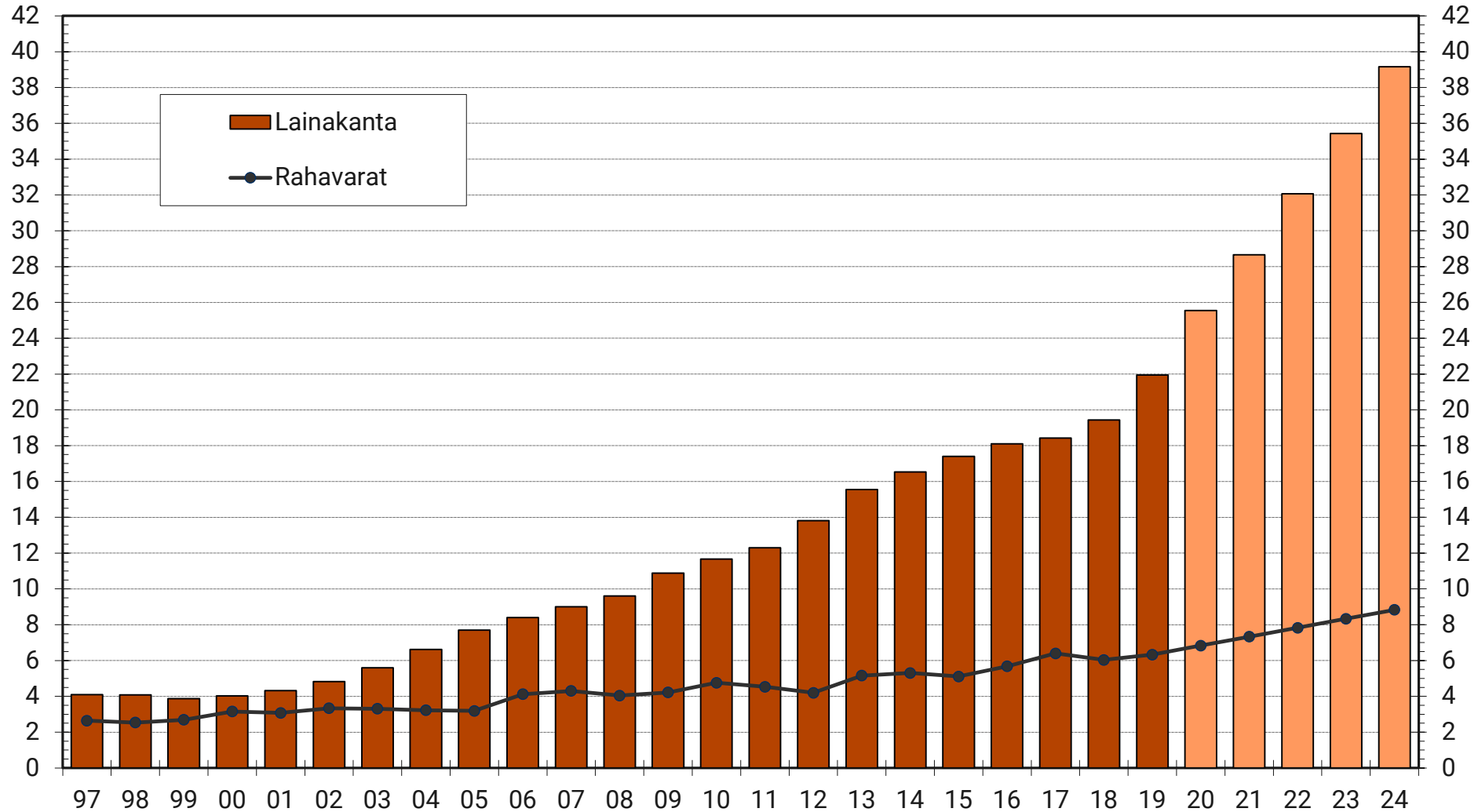
Vuonna 2014 kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen paransi tilikauden tulosta noin 1,7 mrd. euroa.

Vuosien 2016 ja 2017 vuosikatetta vahvistivat kilpailukykysovimuksessa sovittu lomarahaleikkaus ja työnantajamaksujen alennukset. Kiky-säästöt leikattiin kuntataloudesta täysimääräisinä vuosina 2018-2019.

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta ja rahavarat

painelaskelman¹⁾ mukaan, mrd.€

Kuntatalousohjelman kehitysarvio ja painelaskelma eivät sisällä kuntatalouden kesäkuun alussa päätettävän tukipaketin vaikutusta.

**4. lisätalousarvio
julki 4.6.2020**

**Elokuun budjettiriihi
on 27.-28.8.2020.**

**Syksyn kuntatalous-
ohjelma julki
21.9.2020**

Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksuja

prosenttia maksun perusteena olevasta palkasta

MAKSU	2017	2018	2019	2020	2021*	2022*
Sairausvakuutusmaksu	1,08	0,86	0,77	1,34	1,53	1,42
Työttömyysvakuutusmaksu	3,30 ^{a)}	2,60 ^{b)}	2,05 ^{c)}	1,70 ^{d)}	1,70 ^{e)}	1,70 ^{e)}
Kevan jäsenyhteisön eläkemaksu (keskimääräinen työnantajan osuus)	21,95	21,60	21,20	20,80	20,80	20,80
Työnantajan osuus palkkaperusteisesta eläkemaksusta ^{f)}	17,05	16,75	17,25	16,85	16,85	16,85
Varhaiseläkemenoperusteinen maksu ^{g)}	0,90	1,00	-	-	-	-
Eläkemenoperusteinen maksuosa ^{h)}	4,00	3,85	3,95	3,95	3,95	3,95
Valtion eläkejärjestelmän kuntasektorin maksu	16,99	16,88	16,76	16,34	16,34	16,34
Muut erät (keskimäärin)	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
TYÖNANTAJAN MAKSUT KESKIMÄÄRIN	26,53	25,29	24,28	24,09	24,28	24,17
Maksumuutos, %-yksikköä ed. vuodesta	-2,91	-1,25	-1,01	-0,18	0,19	-0,11
Vakuutetun eläkemaksu (alle 53v. tai yli 62v.)	6,15	6,35	6,75	7,15	7,15	7,15
Vakuutetun eläkemaksu (53-62v.)	7,65	7,85	8,25	8,65	8,65	8,65

- a. 0,80 % palkkasumman ensimmäiseen 2 059 500 euroon asti
- b. 0,65 % palkkasumman ensimmäiseen 2 083 500 euroon asti
- c. 0,50 % palkkasumman ensimmäiseen 2 086 500 euroon asti
- d. 0,45 % palkkasumman ensimmäiseen 2 125 500 euroon asti
- e. Palkkasummarajan ylittävältä osalta. Rajan alla maksu olisi 0,45 %.
- f. Vuodesta 2019 palkkaperusteinen eläkemaksu on kokonaiseläkemaksu, joka sisältää työnantajan ja työntekijän eläkemaksun sekä uuden työkyvyttömyyseläkemaksun. Taulukossa keskimääräinen **työnantajan** osuus.
- g. Varhe poistui 2019. Sen korvasi jäsenyhteisökohtaisesti vaihteleva työkyvyttömyyseläkemaksu, joka peritään osana palkkaperusteista maksua.
- h. Eläkemenoperusteista maksua maksetaan niistä maksussa olevista eläkkeistä, jotka ovat karttuneet jäsenyhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005.

* ennuste

Talousnäkymät

11.5.2020

Pääekonomistin katsaus 11.5.2020

Talouskatsaus keväällä 2020: Korona mullisti niin arjen kuin talousnäkökymät kaikilla sektoreilla

Lisätietoa
mm.
pääekonomistin
palstalla:

Kansantalouden ennustelukuja vuodelle 2020

Laitos	Julkaisu- ajankohta 2019/2020	BKT, muutos %	Työttö- myys- aste, %	Ansiotaso- indeksin muutos, %	Inflaatio, %
S-Pankki	elokuu	1,0	6,4	2,2	1,2
OECD	marraskuu	1,0	6,6
Hypo	tammikuu	1,0	6,5	2,5	1,0
Nordea	tammikuu	1,0	6,6	3,0	1,1
OP**	maaliskuu	0,0	6,9	2,5	1,0
ETLA, pessimistinen skenaario	maaliskuu	-5,0	6,3*	2,7*	1,1*
Suomen Pankki, laskelma 2	maaliskuu	-4,0	6,7*	2,5*	1,2*
PTT, hidas toipuminen	maaliskuu	-6,0	6,9*	2,8*	1,0*
Danske Bank	maaliskuu	-4,0	8,0	2,6	0,6
PT	huhtikuu	-5,0	8,5	2,5	0,5
VM	huhtikuu	-5,5	8,0	1,9	0,7
Handelsbanken	huhtikuu	-10,0	9,5	2,6	0,3
Euroopan komissio	toukokuu	-6,3	8,3

* Vanhan ennustekierroksen tieto

** Huhtikuun Talouden tila -raportin mukaan BKT -4 % ja -6% välillä

Kansantalouden ennustelukuja vuodelle 2021

Laitos	Julkaisu- ajankohta 2019/2020	BKT, muutos %	Työttö- myys- aste, %	Ansiotaso- indeksin muutos, %	Inflaatio, %
ETLA	syyskuu	1,1	6,1	2,7	1,4
OECD	marraskuu	0,9	6,4
Hypo	tammikuu	0,8	6,5	2,5	1,5
Nordea	tammikuu	0,5	6,5	2,8	1,2
OP**	maaliskuu	0,5	7,0	2,5	1,2
Suomen Pankki, laskelma 2	maaliskuu	3,0	6,6*	2,2*	1,3*
PTT, hidas toipuminen	maaliskuu	3,0			
Danske Bank	maaliskuu	2,0	7,5	2,5	1,2
PT	huhtikuu	4,5	7,5	2,5	1,0
VM	huhtikuu	1,3	8,1	2,5	1,3
Handelsbanken	huhtikuu	5,0	8,0	2,4	1,5
Euroopan komissio	toukokuu	3,7	7,7

Exit-strategia

Hetemäen 1. vaiheen exit-raportti kuvasi epidemian hallinnan hybridistrategiaa

**Huomioita Vesa Vihriälän, Bengt
Holmströmin, Sixten Korkmanin ja
Roope Uusitalon raportista:
Talouspolitiikan strategia
koronakriisissä**

Lähde: valtioneuvoston julkaisuja 2020:13

@MinnaPunakallio Kuntaliitto 12.5.2020

Edessä menetetty vuosikymmen - vaikea talouskasvu heikentää julkista taloutta

- Talousnäkyvä merkitsee julkisen talouden huomattavaa heikentymistä ei vain kuluvana vuonna vaan pitkäksi aikaa eteenpäin. Velkasuhde kasvaa nopeasti, ellei korjaaviin toimiin ryhdytä.
- Kestävyyssvaje noussut kriisin vuoksi 6-7 prosenttiin suhteessa BKT:hen
- Lähivuosien matalasta korkotasosta huolimatta korkea velkataso tekee Suomen haavoittuvammaksi uusille häiriöille
- ilman politiikkatoimia velan kasvulle ei näy loppua edes 2030-luvulla
- Velkasuhde on saatava vakiintumaan. Hyvin monella kehittyneellä maalla velkaantuneisuus 90 prosentin tuntumassa suhteessa BKT:hen

Lähde: Talouspolitiikan strategia koronakriisissä, Vihriälän et al. raportti

1) Pandemian aikana on rajoitettava yhteiskunnallisia vaurioita

- Talouspolitiikan ensimmäinen tehtävä on vähentää niitä välittömiä haittoja, joita epidemiasta ja sen hillitsemiseksi käyttöön otetuista rajoituksista aiheutuu.
 - Tarkoittaa erityisesti yritysten toimintaedellytysten säilyttämistä
 - Tarvitaan yleisempi, nopeasti kaikkien toimialojen yritysten kannattavuutta tukeva järjestelmä. Tuen tavoitteena on konkurssien estäminen jakamalla väliaikaista suoraa tukea yrityksille, jotka ovat kärsineet pahiten koronaepidemiasta.
 - Työryhmän ehdottama tukimalli soveltuu pienten yritysten tukemiseen
 - Yritystoiminta ei kuitenkaan voi pidemmän päälle perustua nyt toteutettujen tukitoimien jatkamiseen.
- Yksittäisten rajoitusten lieventämisessä on arvioitava sekä niiden poistamiseen liittyviä terveysriskejä että saatuja taloudellisia ja muita hyötyjä.

Lähde: Talouspolitiikan strategia koronakriisissä, Vihriälän et al. raportti

2) Rajoitusten purkamisen jälkeen kysyntää tuettava finanssipolitiikalla

Päätösperäisen elvytyksen ajoitus, mitoitus ja kohdennus

Elvytyksen tulee olla mitoitukseltaan kohtuullisen suuri

- Talouden ongelmien suuruus edellyttää mittavaa, usean prosenttiyksikön (suhteessa bruttokansantuotteeseen) finanssipoliittista elvytystä. Yhdistettynä jo aiemmin tehtyihin finanssipoliittisiin toimiin ja automaattisten vakauttajien vaikutukseen tämä johtaa erittäin suureen julkisen sektorin budjettialijäämään.
- Ratkaisujen tulee kuitenkin sopia pidemmän ajan niukkoihin menokehyyksiin
- Samalla kun päätetään elvytystoimista, on määritettävä myös sopeutusta vastaavat tavoitteet
- Kohteet: tiehankkeet, jossain määrin ratahankkeet, asunto- ja korjausrakentaminen, investoinnit ympäristö- ja ilmastopolitiikan edistämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen, osaamisen vahvistaminen, tutkimus ja innovointi

Lähde: Talouspolitiikan strategia koronakriisissä, Vihriälän et al. raportti

3) Julkisen talouden vakauttaminen

Aloitettava 2023

Kipupaketti: edessä menojen leikkaamista, verotuksen kiristämistä ja rakenneuudistuksia

- Sopeutustarpeen minimisuuruusluokka on noin 3–4 % bkt:sta, jotta julkisen velan BKT-suhde vakautuisi alle 90 prosenttiin.
- Sopeutustoimet on järkevää jaksottaa usealle vuodelle. Sopeutustoimia ei saa aloittaa liian aikaisin, jolloin ne tyrehtyisivät elvytystoimilla käynnistetyn talouskasvun.
- Raportti ei tee kokonaisesitystä tarvittavista toimista, mutta korostaa kriisin jälkeen kasvanutta tarvetta saattaa julkinen talous kestäväälle tasolle
- Raportti kuitenkin esittää politiikkalinjauksia kolmella alueella:
 - Työmarkkinoiden toiminnan kehittäminen
 - Koulutus- ja innovaatiopolitiikka
 - Verotus

Lähde: Talouspolitiikan strategia koronakriisissä, Vihriälän et al. raportti

”Tuet ovat laastaria tämän kokonaisongelman edessä. Vienti-teollisuuden menestymistä maailmanmarkkinoilla ei voi edistää millään tuilla.”

Vesa Vihriälän johtama taloustieteilijöiden selvitysryhmä suositteli Suomelle isoa velalla rahoitettua elvytystä perjantaina julkistetussa raportissaan. Wahlroos on jyrkästi eri mieltä.

”Emme tarvitse, eikä meillä ole varaa entistä suurempiin julkisiin investointeihin. Itseään ei voi tukasta vetäen nostaa. Me tarvitsemme tuottavia, teollisuuden ja teknologiaan kohdistuvia yksityisiä investointeja”, hän sanoo.

Talousnobelisti Bengt Holmström: Taudin pelko tekee koronaviruksesta merkittävän uhan Suomen taloudelle

Holmströmin mukaan yhteiskuntaa voidaan avata testaamisen ja eristämisen avulla.

Kiitos!

Minna Punakallio

Puh. +358 9 771 2095, +358 40 751 5175

minna.punakallio@kuntaliitto.fi

[@MinnaPunakallio](https://www.instagram.com/MinnaPunakallio)

www.kuntaliitto.fi

